

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ótázor hasábozott garmond sor 6 kr. Ára
helyegj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket folytesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22), Haasen
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10

Nyitlteri, csikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények címzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatk vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 utolsó negyedére.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órára	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tisztteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Büntetőjogi elmékedések.

III.

□ Közelebb járnak az igazsághoz azok,
kik a büntető törvényeket a legitim vé-
delemjog egyszerű alkalmazásának tekintik,
mert e jog nemcsak kétségbevonhatatlan, de
sőt bizonyos esetekben még embertársaink éle-
tének megsemmisítésére is felhatalmaz, mi a
közérdekből soha sem származtatható le. De
e jog szintén nem alkothatja kielégítő alapját
a büntető rendszer- és jogszolgáltatásnak. Mert
csak az actualis ellentállás határáig jogosult csak
is oly támadással szemben, melyet látható el-
lenség intéz ellenünk, s mely már a végrehaj-
tás megkezdésének stadiumába lépett. Tehát
csak akadályát képezi bizonyos folyamatban
levő, de még be nem fejezett cselekvőségnek.
A büntető törvények ellenben lefegyverzett
egyénnel s visszavonhatatlan actioira irányulnak.
A védelemjog elveszti értelmét, mihielyt ellen-
felünk ártalmatlanná van téve. A büntető jog
szolgáltatás munkája pedig csakis ekkor ve-
heti kezdetét. A védelemjog a harcz hevében
nem törődik avval, ha vajon a szándokolt bán-
talom arányában sujtja-e a támadót. A bün-
tető igazságszolgáltatás a merénylet bűnösségi

fokához igyekszik arányosítani a büntetést.
Amaz háborút folytat, e igazságot szol-
gáltat. S hasztalan ismétlik Leibnitz-tal,
hogy az ember állattá vagy lelketlen dologgá
aljasult mihelyt roszra használta akarátát és
erőit; az még sem lesz soha megengedhető,
hogy valaki a háboru jogát alkalmazza tehe-
tetlen ellenség irányában, s a védelemet ott,
hol nem kell magát többé védenie.

A törvényes védelemjog hívei azonban
különbséget tesznek az egyén és társadalom
köztt. Megengedik ugyan, hogy amaz nem le-
het egyéb, mint az erőszak ellen alkalmazott
erőszak; de a társadalomnak — úgy mondják
— biztonságáról a megfélemlítés, vagy az er-
kölcsei kényszer ellenállhat, ereje által kell
gondoskodni. A társadalom tehát kénytelen
sujtani a lefegyverzett támadót, s fenytetni a
támadás után is, mert e szigor szükséges ré-
sze védelmi jogának, mert nélküle az elfoga-
dott preventív rendszabályok egészen eredmén-
ytelenek maradnának.

Ezen okoskodás nem állja ki a szigorú
bírálatot. A védelemjog nem előleges fe-
nyegetésnek végrehajtása, hanem az erő el-
len alkalmazott erő, a küzdés alatt, és nem a
győzelem után. Ha a fenyegetés önmaga
által igazolva lenne, törvénykönyveinkben cse-
kélyebb büntetésekre nézne is a legkeményebb
büntetéseket kellene szabnunk, s nem kellene
azokat a büntett nagyságához arányítanunk,
a mi csak az osztó igazság elvében, a bün-
tetés jogában lelheti indokolását.

Ha a fenyegetés a védelemjog egyszerű
formája volna, arról is meg kellene győződ-
nünk, hogy a fenyegetést mindenki megértette,
hogy mindazok, kik a törvényszék elé kerül-
nek, ismerik a büntető törvényeket. Merő fi-
ctió azon fellevés, hogy mindenki ismeri a tör-
vényt; de a gyilkos vagy tolvaj ennek daczá-
ra bűnös marad, s minden bűnösnek bűnhőd-
ni kell. A fenyegetés általi védelemjog azt
hozná magával, hogy a ki nem ismeri a tör-
vényeket, büntetlennek nyilváníttassék.

Ha a büntetésnek csak az volna célja,
hogy a félelem ereje által leküzdje a bűnhaj-
lamot, annál nagyobbak kellene lennie, mi-
nél csábítóbb a büntény, mert úgy az erköl-
csi, mint a physical világrendben az ellenál-
lási erőt a támadásához kell mérni. Ily for-
mán nem a legsúlyosb büntények sujtatnának
a legkeményebb büntetéssel, hanem — ha sza-
bad úgy szólnunk — a legelőnyösebbek, a
tolvajság, rablás, sikkasztás, melyek gyakran
több hasznót nyújtanak elkövetőjének a gyil-
kosságnál. Le kellene mondanunk a bűn s

büntetés közti arányosságnak, az osztó igaz-
ságnak eszméjéről, s erőszakot kellene ten-
nünk az emberi öntudatnak.

Az erkölcsi megfélemlítés és kényszer
rendszere végül csaknem egészen közönyössé
tenne bennünket az ártatlanság vagy bűnösség
kérdése iránt. Ha a társadalom védelme a
feladat, ezt bizonyára csak előmozdítani vol-
na képes a jogszolgáltatás tulszorgira. Kire az
egész társadalom védelme van bízva, az
csakugyan eltévesztendő hivatását, ha valami
jelentőséget tulajdonítana az egyének védel-
mének is. . . !

Bukuresti szemle.

Élvezetes bukuresti utóirással kecsegteti az
„Ellenőr” olvasót dr. Cseh Károly tollából. Mi el-
várjuk e levelek utolsóját is, csak azután fogunk
egy s más észrevételt közölkéztetni. Ezuttal csak
első levelét láttuk és olvastuk, méltó megbotránko-
zással látva, hogy a Dr. ur a vörösek védelmébe
veszi és egy egészen új világnézetnek akara ma-
gyar lapirodalomban előpostája lenni. Azért, mert a
„Vakarest” államháztartás egy pár olyan százás le-
gényül, a ki ma az egyik nagy hatalom konzul-
lát s holnap valamelyik minisztert, vagy magát a
herceget a rágalom undok fertőjébe meghurcolta,
azért tehát a fehérpárt nem szabad elvű, nem
törvénysztelő. Azért, mert a magyar egyletnek
alpsabályait a belügyminiszter sem erősíti meg,
ohajtani kell, hogy jöjjön el a vörösek országa. Meg-
látszik, hogy a Dr. ur nem ösmeri sem a román
pártokat, sem általában a románok aspiratioit. Zo-
kat a magyar egylet alpsabályait látta már évek
óta minden párt belügyére, de soha egy sem er-
sítette meg s addig nem is fogja, míg olyan ma-
gyar konzulunk nem leand, a ki a belügyminiszter
különbö rokonszenvét meg nem nyerendi. A száz
közül csak egy pár példát hozok fel. Midőn 1859-ben
a „Bukuresti magyar közlöny” felelős szerkesztője
Várady Ádám és a „Hunnia” kiadó magyar olvasó
egylet elnöke, a szabadelvűségéről híres Jón Gyí-
ka belügyénél kérelmeztek és vele beszélhettek,
a szabadelvű miniszter gr. Andrassy emigrans barát-
ja, egyebek közt kérdezte: „Mire való itt magyar
lap? A Hunnia elnöke: „Exleziád előtt tudva van,
hogy Romániában sok magyar iparos van, a kik nem
bírnak a roman irodalom nyelvet s így a Monitor
nem olvashatván, nem pályázhatnak az országosmun-
kára, holott ha pályázni fognak, hatalmas vetély-
társai leandnak a görög és zsidó vállalkozóknak s
ez által Románia fog leginkább nyerni.” Miniszter:
„Ez nem érv, a magyaroknak meg kell tanulni ro-
mánul, ha otthon meg nem élhetnének, ide jönnek él-
ni s vagyont szerezni.” A Hunnia elnöke: „A

magyar gyermekek szorgalmasan tanulják a román
nyelvet az isk lában, de már a felnőttek irodalmi
nyelv tanulásától eltekintve ezeknek volna szüksé-
ges a magyar hirlap, hogy Romániára nézve hasz-
nosak lehessenek.” Miniszter: „Mais monseur
toute le monde croit qu'il est utile à notre patrie,
mais je vous assure que cette utilité ne nous convient-
pas.” A lap tehát csakis ezen beszélgetés alapján
indult meg és a szabadelvű minster néhány hónap
mulva 500 ./. ötszáz arany cantiót követelt a lap-
kiadó magyar egylet elnökétől.

Értesülvén erről oroszhegyi Józsa, a lap név-
leges szerkesztője, a ki akkor Fokányban lakott mint
megyei orvos, a lap kiadó-egylet elnökének ezt a
laconitus választ írta: Barátom! Ha van ötszáz ara-
nyatok elveszteni való, úgy én még egy pár hétig
leszek ingyen szerkesztő.” E szerint a lapnak a sza-
badelvű minster alatt meg kellett halni s bizony
nem tudom, hogy mikor fog föltámadni. Azonban
ha dr. Cseh, hazánkfiának a ki a román-vörösek
védelmére kelt ez sem elég, mondok még egyet a
legsabadabb elvű román vörös miniszterrel Rosetti
Costăchiről is. Midőn e szabadelvű vörös minster-
nek felülbe jutott Koós Ferencz hazafias működése,
a mi abból állott, hogy egy pármagyar egy-
let elnöke volt, — a minster magához kéret-
te és hosszas beszélgetésük után ezen szavakkal
bocsátotta el: Dominate sunt, tu un buu patriotu
ungur, darnoe nu ne vine la socotélă, az az Ura-
ságod jó magyar hazafi, de nekünk nem tér ter-
vünkbe. A még szájosb szabadelvű Kogalniceanu
szerint pedig épen lehetetlenül tette magát K., hogy
tovább is Romániában lakhassék. Nem sok hasznát
fogja tehát venni a magyar nemzet dr. Cseh fölfe-
dezésének, hasztalan hasonlítja a román vöröspártot
a horvát nemzeti párthoz, mert e két párt nem egy
uton járt. A román vöröspárt nem ismer magyar
nemzetiséget Moldva-Olahországból vagy Románi-
ában. Szerinte a moldovai csángók roma katolikus
románok és a reformált egyházak, kalvinista egyhá-
zak, de semmi áron magyar ref. egyházak.

En felette ohajtánám, ha Dr. Cseh hazánkfi.
vagy bárki más pl. Igy. Bretianó, Rosetti, Goleacu-
tól állításommal ellenkezőt lennék szerencsés olvas-
ni a vörös román lapokban, de a mig a dolog úgy
áll, a mint én közel husz év óta tapasztalom, bi-
zony én be nem állok román-vörös imádónak. A fe-
jér és vöröspárt közt egymással szemben egy haj-
szál különbség sincs a szabadelvűségben. A melyik
kormányra vergődik, az ott á tout prix megakar
maradni. Zsarnokságot sem vethetnek egymásnak
ezemére, mert az egyik 19, a másik egy hián husz.
A magyar nemzettel szemben a két párt közt az a
különbség, hogy a fehérpárt nem gyűjti maga kö-
rül az erdélyrészi 1848-iki tribunokat, nem conspi-
ral nem izgat — legalább lapjaiban nem, a magyar-

kereshet az itt. Elborzadva a gondolatra, hogy meg
nyomorultabb is lehet, felállt s kinyitá az ajtót.

Fájdalom, sejtelve nem csalta meg őt; a tör-
vény szolga volt, a ki két esküdtől követte, meg-
jelent, hogy végrehajtsa a megzalogolást, s lefog-
lalja legnagyobb részét a még meglévő kis ja-
vaknak.

Hisz az lehetlen, sohajta Mária Lujza, bi-
zonyosan félreértésnek kell a dologban lenni!

Bár úgy volna, viszonzá szánakozás hang-
ján, a hivatalos küldött, de nézze e papírokat, ezek
elég világosan beszélnek. A lezárt tárgyakat a vég-
rehajtó bíróság elé kell vinni.

S oda is vitték, mert mivel tavasz volt, Má-
ria Lujza órangyala most távol tartózkodott.
Nem ösmervén Wallden újabb eljárásait, melyek
annival váratlanabbak voltak, mivel nem rég Pel-
lander közbenjárása által, Vilmos kisegítette volt őt,
egy pár legnagyobb pénzzavarából: nem lehetett
elkészülni a legrosszabbra.

De még ennél nehezebb időszak is követ-
kezett.

Wallden egészsége nem birt ellentállni e sok-
nemű viharos pusztításoknak, melyek elzúgtak fe-
lette. Erős beteg lett, s hosszas időn át nyoma
az ágyat.

Ez időszak volt csaknem legnehezebb, legfon-
tosabb Mária Lujza életében, mert kénytelen volt
másod ízben is megválni, most már két szeretett
barátjának drága ajándokát, és ez nem csak azért
történt, hogy a betegség költségeit kiállja, hanem,
hogy kényeret vegyen árán, mert most nem dolgoz-
hatott, mint eddig, idegenek számára.
(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRGZAJA.

Két erkély-szobácska.

Regény, két kötetben.
Írta: Flygaré-Carlén Emilia.
Második kötet.

XXIV.

(Folytatás.)

Csak egy hét lefolyása után jött vissza Wall-
den, a környékben tartott nagy vásárról, hol ren-
des szokása szerint „rendezte ügyeit,” még pedig
azon összeg segélyével, melyet azon kis maradékból
csikart ki Pellandertől, mi a malkolmuazi elárusi-
tások, s fizetések kivonatából maradt volt fenn.

S ámbár megérkezésakor igen korhely és min-
den tekintetben igen nyomorult kinézésű volt, Má-
ria Lujza még is szívólyesen, sőt leplezetlen öröm-
mel fogadta, s keble dagadtott az önelégültségtől, mi-
dőn neje nyájás arezzal köszöntö meg neki, mind-
azon sok figyelmet, melylyel őt meglepte.

— Hja! ez már az én természetem, roszszat
jóval fizetni meg, s azon lucskosan, piszkosan
a mint érkezek — mert mostani fogata, csak egy
rosz posta-szekerből állt — felveté magát egész
hosszában a csinos pamlagra.

— Te, édes kincsem, sőtét arezzal váltál el
tőlem, mikor ide utaztam, hogy holmit rendbe hoz-
zak, és én ekkor föltettem magamban, hogy felderí-
tem vonásaidat — ennyi az egész!

— Te képes voltál mind e cikkeket megvenni
kedves Wallden — Meg nem foghatom. —

— Képes valék megvenni? — ily kicsinyse-
geket, kedves kincsem. Már régen lejegyeztem és
megrendeltem volt azokat; de nem akartam e kis
titkot addig elárulni, míg ide nem érkezel. Jövőre,
ha ügyeink egészen helyt lesznek újból, s minden
okom van binni, hogy ez nemsokára meg fog tör-
ténni, akkor meglásd csak, hogy ezek legfőbbnek a
gyermek-szoba butorai lesznek. De mi jót adsz
ennem?

Éhes vagyok, mint egy farkas, mert köztünk
legyen mondva, ma nem igen volt pénz a zsebem-
ben, hogy valahol étkezhessem!

Kaptam volt ugyan Pellandertől egy kis pénzt,
azon hitványaságból, mi megmaradt még szánuunkra,
de egy szegény ördögre bukkantam, kinek még roszabb
sorsa volt, mint nekem, is így nem tudtam utolsó
garasomat megvonni tőle.

— Szegény jó Wallden!

— Csak semmi panasz édes kincsem! az iga-
zi férfi jó és rosz időben feltalálja magát. Ha
mosolyog szerencséje s eső helyett áldás hull reá,
szépen összehajítja esernyőjét, s arezán hagyja ját-
szadozni e mosolyt ha ellenben a balserencse meny-
köve következik, feltartja esernyőjét s csak arra vi-
gyáz, hogy azon át semmi baj ne érje, át ne hull-
hassanak rajta, hanem szépen felyül maradjanak.
míg ezt is megúva leperregnek a földre, s ő félre
lőki lábával. Ilyen ember vagyok én — hanem az
ételt, az ételt, ez most a fő dolog.

S valóban az is volt mindég a fő dolog, midőn
otthon volt Wallden.

haza integritása ellen. Lehet velük békés viszonyban élni, uti tempora docent, s lehet vasuti összeköttetések iránt értekezni. Néha-néha egy-egy jó szót is lehet olvasni lapjaikban a magyar nemzetről és kitűnő férfairól, de vörös lapban ki olvasott ilyet valaha? Bizony szeretném ha fejemre olvasná. Ezen tárgyra még visszatérlek.

Vilmos császár Bécsben.

(Vége.)

A penzinger pályaudvarban 3 óra után a 29. sz. gr. Thun-Hohenstein gyalog-ezrednek egy diszszázada állítottatott fel zászlóval s zenekarral.

E századnál később az országos parancsnok b. Maroisics tábornagy, ahadosztályosok s dandárok, valamint a kivonult diszszázad ezred- s zászlóaljparancsnokai is megjelentek.

3 óra után a pályaudvarban, melynek külép-csozete szőnyegekkel volt borítva s előcsarnoka exotikus növények izélteljesen rendezett csoportjaival díszítve, az alsó-austriai helytartó b. Conrad a bécsi rendőrelnök, továbbá a német birodalom főconsula a német kiállítás bizottmány tagjai stb. jelentek meg.

1/4 óra után az udvari salonban Rudolf k. h. ur, ki saját gyalogezrednek egyenruháját, valamint a fekete sasrend szalagját visel, Károly Lajos, Lajos Victor, Albrecht, Frigyes Vilmos, Lipót, Rajner főh. urak s cs. k. fenségeik, Lipót bajor hg. a szász-weimari örökös hg. is megjelentek.

Károly Lajos, Albrecht és Lipót főh. urak saját porosz ezredeik egyenruháját viselék.

3 óra után 45 perccel hangzott a jeladás, hogy az udvari vonat az utolsó állomást elhagyál mire a magas uraságok a külép-csozetre léptek. Erre közvetlenül a külön udvari vonat beérkezett a pályaudvarba.

A zenekar a porosz néphymnuszt játszta a század a katonai tisztelgéseket teljesíté.

A német császár 6 felsege hagyá el először a waggont s először is Rudolf koronaherceg urat s erre a többi magas uraságokat a legbarátságosabb módon üdvözlé.

Miután 6 felsegeik a felállított diszszázadot megszemléltek, a pályaudvarban összegyűlt főméltóságok bemutatása következett, mire 6 felsegeik a készen álló nyitott négy fogatu udvari kocsiba ültek és Schönbrunnba indultak; a fenséges főh. urak s az idegen magas uraságok követék őket.

A pályaudvar előtti, valamint a kastélyhoz vezető utakon nagy számmal jelenlévő közönség 6 felsegeiket menetközben rokonszenves módon üdvözlé.

A schönbrunni kastély udvarában 1/4 órakor a 18. sz. Constantin orosz hg. gyalog-ezrednek egy diszszázada volt felállítva zászlóval s zenekarral, a hadosztályosok s dandárokkal, az ezred- s zászlóaljparancsnokkal. A diszszázadnál továbbá a Bécsben levő összes activ tábornokok, valamint a 34. sz. Vilmos császár gy. e. küldöttsége is jelen volt.

A kastély nagy galériájában a főfőh. udvari hivatalok, testőrkaptányok, a közös minster urak; hg. Aursperg minsterelnök, a cs. k. minsterium tagjainak élén, a legfelsőbb udvarnál levő magyar királyi minster s az osztrák-magyar nagykövet gr. Károlyi várták a legmagasb megérkezést.

A belső lakosztályokban Mária Terézia, Erzsébet és Mária főh. és Gizella bajor hg. 6 cs. k. fenségeik jelentek meg s az O Felsegeik közeledésről jelentés folytán a nagy galériába mentek.

4 óra után O Felsegeik a kastélyudvarába érkeztek be.

A kastélyorság fegyverbe lépett, a diszszázad tisztelgett s a porosz néphymnus hangjai közt O Felsegeik előtt léptek. Miután erre a német császár 6 felsege elfogadá a tábornoki, valamint a 34. sz. gyalog-ezred küldöttségének bemutatását, O Felsegeik a magas uraságokkal, a kísérek s a tábornoki kar által követve, a nagy galériába mentek, hol a német császár 6 felsege a fenséges főherczegnöket a legszívélyesebb módon üdvözlé.

Miután a nagy galériában összegyűlt főméltóságok bemutatása megtörtént, császár-király O legmagasb vendégét a nagy lakosztályba kísérte, mire 6 felsegeik lakosztályaikba vonultak vissza.

BELFÖLD.

Háromszék, 1873. oct. 17.

A háromszéki leányárvaháznak K.-Vásárhelyen oct. 12-én történt ünnepélyes megnyitásától még sehol semmit nem olvasván, sietek ez ünnepély lefolyásáról, e becses lapok olvasóit röviden értesíteni.

A megnyitást az ideiglenes árvaház előtti nagy szabad téren künn ment véghez. Egy sátor állott, mely alá a választmány elnöke Bárd Szentkereszty Stephanie, a titkár, alelnök, választmányi tagok s a hallgatóságnak is egy része levonult, a nagyobb rész künn a sátor előtt ült és állott. Nagyon kedves szép idő volt.

A mint a templomból, hol a lelkész alkalmi jeles beszédet tartott, kijöttek s helyüket úgy mint irám, elfoglalták, megjelent az árvaanya a hat ár-

valeánykával, kik közül a legkisebb 6, a legnagyobb 11 éves, mind ép s jó kinézésű gyermekek. Ekkor a lelkes elnök a következő beszédet olvasta fel szép, tiszta, nyugodt értelmes hangon:

Igen tisztelt hallgatóság!

Örömmel üdvözlöm mindnyájokat, kik ezen ünnepélyre megjelentek. E fáradság egy oly ügy érdekében tették, mely méltó a részvételre s lényegében nemes és szent. Egy éve annak, hogy a kor intő szava s szívünk érzése után indulva, az első értekezletet tartottuk a háromszéki leányárvaház ügyében és ime! az egek ura kedvesen vette törekvésünket, megáldotta munkánkat, midőn ma ezen igazi örömmünnet engedte elérnünk, mely árvaházunk megnyitása által mindnyájunk szívét a legvalódiabb boldogsággal tölti el. Hogyan is lehetne ez más-kent? Találhatunk-e a földön oly tiszta örömet, találhatunk-e itt oly mennyi boldogságot, mint a milyet az igazi önzéstelen jóselekedetek által lelkiismeretünk nyújt nekünk? Méltán emlittem, hogy szent azon ügy, melyben ma összegyűltünk, mert árvákat akarunk a véginsegtől és — mi még annál is lényegesebb — lelkeket a végtől megmenteni, veszendő tagjait a társadalomnak annak hasznos tagjaivá felnevelni. Nagyonfontos és egy-szersmind nehéz feladat, melyet hogy óhajításunk szerint megoldhassunk, mindig szemelőtt kell tartanunk s elménknél minden gondolatával, szívünkkel minden érzetével, lényegünkkel egész odaadásával arra ernyedetlenül munkálkodnunk, akkor bizonyára a mindenek jó atyja a sikert hű fáradságunkra meg-fogja adni.

Mi tehát a mi feladatunk? Az, hogy szülők nélküli árvákat a nyomor örvényéből kiragadva, árvaházunkba befogadjunk és ott oly nevelésben részesítsük, mely által őket sorukhoz és a helybeli viszonyokhoz mérten leginkább képesekké tegyük az emberiség hasznos tagjaivá válhatni.

Mit akarunk mi az árvákból nevelni? Miként az alapszabályokban világosan meghatároztuk, ezen gyermekeket egészen az ő körülményeik és a háromszéki viszonyok tekintetbevételével egyszerű, de-rék nökké és jó eselédékké akarjuk nevelni, olyanok-ká, kik a legdurvább munkától elkezdve mindenben, mi egy jó gazdasszony köréhez tartozik, alaposan oktatva legyenek, hogy tudjanak pl. sütni, főzni, mosni, szöni, varni stb. Különösen pedig feladatunkul tűztük ki az árvákat akként nevelni, hogy azok a tántoríthatlan becsületességet s a valódi erköl-csösséget a földön mindeennél többre becsülni megszokják és szokják meg azon hivatást, melyre Isten őket teremtette, értelmesen felfogni s annak minden kötelességét hiven és lelkiismeretesen teljesíteni.

Ez vázlata azon képlek, melyet árváink felnevelésére nézve magunk elébe tűztünk s melyet így kivinni szoros kötelességünknek tekintjük.

Felkérem azért a tisztelt hallgatóság tagjait s általuk Háromszéknek minden nőt: fogják fel a szent ügyet lelkeik egész hevével, honleányi szívök forró melegével, a székelv érlelk munkakedvével s mutassák meg a hazának, hogy Háromszék női akarnak is, tudnak is becsülettel dolgozni az ember-szeretet nagy és szép munkamezején.

A körülmények és kezdeményezések nehezségeivel is folytonosan kelletvén küzdünk, odig, még nagy körre nem fejleszthetjük árvaházunkat, de a mit tettünk, meleg szívvel tettük, s bizonyára — a jeget megtörve — ezután munkánk több eredményre fog vezetni.

Erőnk nagyon csekély s úgy szólva semmi lett volna az ügy nagyságához mérve, ha nem lettek volna lelkes támogatóink, kik ártérve s átérzve ügyünk fontosságát, szívvel, lélekkel állottak mellénk s tapasztalt jó tanácsaikkal jöttek segítségünkre. Fogadják e nemes emberbarátok, úgy szintén azon derék nők, kik nekem a munkában oly buzgón segédkezet nyújtottak, szívem legmélyebb és legforróbb köszönetét, melyet egyszerűsággal az erre még képtelen árvák nevében is tolmácsolok. A jó isten éltesse mindnyájokat sokáig s engedje elérniük azon leg-szebb jutalmat, melyet a boldogítandó árvák hálakönnyeiben fel fognak találni.

Midőn a jelenlévőket ismételve szívöből üdvözlöm, az ünnepélyt megnyitottunk nyilvánítom.

A meleg szívöből jövő tiszta szabatos hangzású értelmes beszéd lelkesült éljenzéssel fogadtatott.

Ezután a titkár, Nagy Gábor, előadta az árvaház kezdetét s jelen állását. Midőn szavát azzal végezte volna, hogy a lelkes nők buzgó fáradozásainak eddig gyűlt szép eredménye 10 ezer frt. mai napon meg szembé lett azáltal, hogy Gróf Mikes Benedek és neje ezer forinttal járulnak az a lap gyarapításához, a meglepő szép ajándék mindenkinél lelket föllelegítette újból s hangosan meg-éljeneztek a nemes keblő adakozókat.

Végül Demeter Sámuel tartott beszédet, mely egy egészen váratlanul jött igen megható jelenettel vegződött. Midőn t. i. zárszavakul ezeket mondotta volna: „és most tisztelt hallgatóság! úgy érzem, mintha sokott helyemen állanék s engedjék meg, hogy ezen szívét, lelket megható szép istenitiszteletet, melyet mi most itt a világon lehető legszebb templomban tartánk, áldással végezzem” az egész ülő hallgatóság felállott s úgy hallgatta égi az árva-házra kért áldást.

Ez az ünnepélyes jelenet kellemes érzéssel töltöte el utoljára ismét minden szívet s így mentek az árvaházi helyiségnek, az árvák csinos renddel beállított butorzatának sok ruha és konyhaneműinek s magoknak az árváknak közelről megtekintése, onnan pedig az árvák javát kérő fohások után haza.

Kedves szép ünnepély. Bár minden megyének lenne ilyen ünnepe!!!

rendes levelező,

Külföldi szemle.

Kolozsvár, oct. 21.

Spanyolországban, az eddigieknél nagyobb mérvű összecsapás történt a karlisták és a republikánusok között f. hó 6-án. Ez ütközetről a republikánus csapatok fővezére Moriones tábornok a kormányhoz következő sürgönyt intézett, melyet aztán a hivatalos „Gaceta” közlése:

„A mavarrai bandák, melyek több, mint 6000 főből állottak, tűzsergők és lovasságunk által támogatva, megkísérték tegnap (oct. 6-án) védelmezni borzasztó állásait, melyeket Santa Babara közl Puenta-La-Rénia kerületben elfoglaltak. Reggeli 9 órakor kezdődött a heves ütközet — 3 karlista zászlóalj támogatásával Euilad Rodrigó zászlóaljára és Al-colea négy századára. De a jeles katonák nem csak vitézül kiállották a támadást, hanem kiveték az ellenséget minden állásából, s az ellenség üldözöbe vétetvén, 2 óra járásnyi távolságra üzetett elama pont-ról, a melyen támadott és a csata folyt.

Délután 4 órakor, midőn már vége volt a csatának, megparancsoltam a csapatoknak, hogy Puenta-La-Reniába vonuljanak, hogy ott az éjszakát töltsék. De éltem a gyanuval, hogy a felkelők, felhasználva a hegyes vidék előnyeit, elő fognak törni éjszaka, megtámadandják utócsapataimat oly csőből, hogy netán egy éjeli győzelem által kárpótolják magukat a nappal szenvedett veszteségért.

És csakugyan az elindulás után egy órával megkezdődött a tüzelés a Dana dandára ellen, mely a mozdulatot fedeztet. Miután a visszavonulás fedezésére szükséges erő harcvezonalba állítottak, Catalon és Pieltain dandároknak meghagytam, hogy csak vonuljanak vissza a helységbe.

Miután a támadást készen váró csapatok mind elfoglalták a nekik kijelölt állásokat és az általam előre jelzett időben egyszerre kezdték meg a tüzelést, az ellenség azonnal kijött sodrából és daczára, hogy a sötéttség már beállott volt, megszüntette a tüzelést és nem háborított többé minket.

Ma már reggel hét óra van s intézkedtem a tegnapi csatáról megsemlélése iránt. Az ellenség veszteségeit nem lehet egészen biztosan tudni, hanem a mit pontosan tudunk 80 halott, számos sebesült, 26 fogoly és sok fegyver. A halottak között van Radas hadsegéd is, kinek zászlóaja tegnapi összeütközés alkalmával jelentékeny veszteséget szenvedett. — A mi veszteségeink nem annyira számosak, mint érzékenyek: elesett 1 százados és 16 katoná: Intanzon ezredes és három más parancsnok, 7 kapitány és 12 altiszt és 140 katoná megsebesült; egy altiszt és 36 katoná könnyen sérült meg.

Tűzsergünk, habár a csatahely nem volt kedvező működésének kifejtésére, mégis néhány oly jól irányzott lövést tett, hogy sokban hozzájárult a győzelem kivívásához. Legnagyobb meglepéssel jelentettem, hogy mindenki megtette kötelességét és a hősiesség valódi példáival találkozott, melyeket ezután fogok bejelenteni. Nem hagyhatom említés nélkül azt sem, hogy a csapatok, valamint a támadás alkalmával hősiessé tartottak magokat, úgy az éjjeli visszavonuláskor is rend és fegyverem által tüntették ki magokat. — A Puenta-La-Rénia melletti fohadiszállásból — 1873. oct. 7 — Moriones.

A pápa és német császár közötti levélváltásra vonatkozólag írja a berlini „Nat. Ztg.” a következőket:

„A császár és a pápa közötti levélváltás itt mindenütt nagy benyomást gyakorolt, mely egyfelől a pápai levél hangjának szerfeletti neveltség voltában, másfelől ama határtalan dicséretben áll, melyben a pápai sőtiseek felett égmagasan álló királyi méltóság teljes választ részesítik. Berlinben, hol a lakosság már évszázadok óta hozzászókotott volt, hogy a pápát humorisztikus személyiségnek tekintse, most nem így köszöntik az emberek egymást: „Hogy — mint szolgál egészsége?” hanem így: „Mit mond ön a pápához?” — Valamennyi német lap csak mosolylyal és a humor hangján fogadja a vaticani levelet: s valóban a pápa ezzel erős csapást mért a kath. egyházra, melyet fájdalommal kell éreznie minden igazi katolikusknak.

A pápának még saját csalahatalmanságát is kellett proclamálnia, a legnagyobb ostobaságot, melyről csak valaha a történelem megemlékezett és megemlékeznék fog. A pápának adott felelet pedig csak megerősíteni fogja a népben a király a császára iránti hálát és tiszteletet.

Az olasz lapok közlik Guerazzinak, a közelebb elhunyt olasz írónak és államférfinak egy emléklapját a XIX. századról, melyet ő még ezelőtt egy évvel írt volt. Ez emléklap így szól:

„Cecia, nov. 10. 1872. Századunk letűnik, mint a nap egy viharos idő után, borzasztó és véres, mert végig jártatta sugarait évek gyalázatán és ugylátszik, hogy fél az idők vizeiben eltűnni. A nap újra fel fog sütni, hogy megcsiszolt sugarait a földtekén szétörjje, míg az örökkévalóság a sötétségbe és pokolba fogja temetni az oly dicstelen századokat, mint a mienk. A tizezer nap, melyek még hátra vannak századunk életéből, borzasztóan terjeszkednek, hogy Briareus karjaiként, mindent tönkretegyenek. Mi voltunk a conservatívek, de nem hallgattak ránk, annál jobb, mert a betegség sokkal megrögzöttebb volt, hogy sem meglehetett volna gyógyítani. Miként fogják elnevezni a 19. századot? Ki tudná megmondani? Az évszázadok kimúlásukkor kapják elnevezésüket. A végvonaglásokban szenvedő évszázad „a hazugság évszázadának fog nevezetni.”

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Pesten október 21. 10 ó. 10 p. d. e.

Érkezett október 21. 11 ó. 8 p. d.

Vilmos osászár tiszteletére tegnap nagy katonai szemle tartatott, melyen 84000 ember, 88 ágyu vett részt; s a szemlén megjelentek az összes Bécsben levő magas vendégek. Vilmos osászár 23-kán este utazik haza.

A hollandi királyné tegnap Pestre, innen pedig Gödöllőre utazott.

A kormány erélyességre intve a határörvidéki hatóságokat, erélyes hatással mutatkozni kezdenek.

Pavlovics szerkesztő a hatóság elől megszökött.

A beoskerekai központi bizottság Omladinistáktól eszközölt összeírást megsemmisítette, a végvidéki szolgabírák értekezletre megyei székvárosokba rendeltettek.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, október 20. 1873.

— **Udvari vadászat Gödöllőn.** Gödöllőn a jövő hó első napjaiban udvari vadászatot rendeznek, melyre számos vendég fogna meghívást, köztük a miniszterek, katonai méltóságok, és más kiváló személyiségek.

— **Az egyetemi tanár ok barátságos társa lakomájukat,** melyről már emlékeznék, mint halljuk, a következő szombaton tartják meg, ha jól vagyunk értesülve az „Európa” szállodában.

— **Az unitárius vallásközönség f. évi aug. 31-iki napjára kitűzött,** de később a járvány miatt elhalasztott egyházi főtanácsának megtartására ujabbi határnapul, az egyházi képviselő tanács, idei november 16-ik napját tűzte ki. Miről az egyházi főtanács tagjai azzal a felkéréssel értesítettnek, hogy ezen ujabbi határnapon kolozsvári eklézsiánkban megkezdendő egyházi főtanács — minden további meghívás bérára nélkül — megjelenni sziveskedjenek. Kolozsvárt, 1873 oct. 20-án Pap Mózs es egyh. főjegyző.

— **A szász király egészségi állapota** az utóbbi időben nagyon megromlott. A „Dresdner Tour” most azt jelenti, hogy még rosszabbra fordult állapota az asthma rohamok egyre erősebben ismétlődnek s a szenvedő nagyon meggyengült.

— **Magyar borokból** a bécsi kiállítás magyar borházában 67,450 palack kelt el s még több is elkelt volna, ha az illető tulajdonosok nagyobb készletet bocsátottak volna a „borház” rendelkezésére.

— **Az őszi löversenyek** elseje Pesten oct. 17-én nem a legjobban sikerült. A közönség gyér számmal gyűlt össze. A futtatások következők: A kétvések 300 aranyos versenyében két ló közül a Baltazzy Aristid „Miss Peel”-je vált ki győztesnek; a „St. Leger” 200 forintnyi díját három versenytárs mellett Széchenyi Béla gróf „Bijou”-ja nyerte, második lett Lichtenstein János hg névtelen sárgája a 285 aranyos „Ritter-díj” ban Széchenyi Kálmán gróf Aspirant”-jé lett a diadal, a Szapáry Iván gr. „The-Jew”-ja ellenében, mely tételt menté. Az 1200 frtos „nagy handicap”-re szintén négy ló pályázott s győzött a Szapáry Iván gróf „Verbená”-ja, másodiknak egy lóhosszal hátrább az idősb Henckel Hugó gróf „Professor”-a érkezett be. Az „eladó verseny” 600 forintjáért négyen küzdöttek s nyert a Henckel Hugó gróf „Ellemir”-je, második az Eszterházy Imre gróf „Goldstar” lett.

— **Az osztrák választások** eredménye eddigél az ellenzéknek kedvez, a mennyibea a megválasztott 61 képviselő közül 29 a kormánypárti és 32 az ellenzéki. Ez utóbbiak közt van az utolsó föderalista-miniszterelnök, a kiváló tehetségekkel dicsekvő Hohenwarth gróf is, kinek nagyobb szoren-

cséjlensége volt párthiveinek tehetetlensége, mint bármely más. Hátra vannak a városok, a nagybirtokosok a kereskedelmi kamara választásai, melyek hivatva az alkotmányos párt részére a többséget megszerezni.

— Felolvasás a vadakról. Az ismert amerikai író „Mark Twain” a napokban Londonban felolvasást tartott ily cím alatt: „Vad embertársaink a Sandwich szigeteken” s alkalma nyílt az előkelő hallgatóságot az amerikaiak száraz humorával felvillanyozni. Mielőtt tulajdonképi tárgyára tért volna mint Amerika haláljának kifejezője szólott a nagylelkűségéről, melylyel Albion anyját fűtötte Amerikába felolvasás tartás végett. A hawaii szigetek, mondá az író, 21 ezer mfdre fekszenek délnyugot-ra Sanfranciscótól. A szigetek számára 12 en vulkan-eredetűek, s 80—90 év előtt 400 ezer ember lakta, kiknek száma azonban, mióta náluk a fehérek ipart, kereskedelmet, komplikált betegséget, oktatást, polgárosodást s ehez hasonló bajokat hozott magukkal, 50 ezerre olvadt. Seminariumok s misszió-intézetek alapítása óta napról-napra fogytak számban s úgy hiszi, hogy 40 év múlva a népesedés kihal. Mindaz, mit az amerikai bitküdörek oktatnak, a vásárnapi iskolás gyermekek pennyjeivel fizetnek meg, s ő maga is 30 év alatt 7 dollárt fordított erre. A mi üzleti tevékenységüket illeti, a benszülöttek nagy hajlandóságot mutatnak a hazugságra, s nem elégsznek közönséges hazugsággal, hanem úgy fillentenek, hogy egyszerűségükönél fogva közeljárnak a valószínűséghez. Szónok ezután ragyogó színnel esestetel a büvös virányzat rendkívüli szépségét és nagyságát, leírta a királyt és miniszteriumot s érdekes felolvasását igen sok anekdotával fűszerezte.

— Riviére tábornokot, a Bazaine elleni vádirat szerzőjét, hírszerint, több francia tiszt hívta ki párbajra. E köztársasági tábornok mindenestre túl lőtt a célzon, midőn Bazaine utat állít elő, mint minden baj egyedüli okozóját. A kik vétkeinek tartják is a becsavagyó tábornokot, tulságosnak vélik, hogy Riviére közönséges árulással és gyáva-sággal vádolta. Szóval a tulzás nem egy védő ügy-védet szerzett Bazaine-nak a közönség körében. Aumale herceg is, az elnök, igen udvarianus bábuk a vádlottal. Gyakran emlékezteti kérdéseit közben bravour-tetteire, s néha hozzá teszi: „azonnál megszokott vitézséggel.” Mivel Bazaine ülve és lassan felel: a törvényszék olyan képet kapott, mint egy fontos társalgás. A terem mindég tele van, s látni lehetett herceg Broglie és Beulé minisztereket a két Rotshild testvért, a szép Trubetzkoi hercegnőt számos szerkesztőt s Walther kapitányt, a jó tellu katonai író, ki Bazaine-t a „Gaulois” hasábjain buzgón védi. A Trianon körül ma már nem igen erősen hiszik, hogy a tábornagyot szigoron ítél-nék el.

— Dr. Luby Gyula előfizetési felhívást bo-csátott ki az ujjában átdolgozott „Nemes ifjak” című regényre. Az előfizetésekből bejövő tiszta jövede-lem fele része a szathmári nőegylet kezéi-be fog letéetni, hogy a járvány által árvaságra ju-tott szathmári szegények között osztassák ki. Az előfizetési ár: 1 ft 50 kr a kiadóhoz, Pest, bátya-utsza, 9 szám, küldendő be.

— A Georgia államban Atlantában megjele-nő „Herald” a következő hajmeresztő történetkéről értesít, mely mult hónap 4-dikén Bankolouny egyik iskolájában történt. A mondott iskolát meg-lehetősen felnőtt növendékek látogatták, kik között volt John Mosz is, egy 21 éves fiatal ember. A tanító neje, férje távolléte alatt gyakran szokott a tanodában megjelenni, hogy a tanítványok viselő-tére felügyeljen. Így történt ez az említett napon is, s midőn a tanítónő férje a tanterembe visszatért, panaszt emelt ellőtte az ifju Mosz viselete ellen. Utóbbinak védelme oly heves szóharcot idézett elő, hogy a tanító megfellejtkezve magáról kést rántott elő s a fiatal Mosz mellébe ütötte. Mosz most tör-rét vont ki s azt a tanító szívébe ütötte, ki rö-gtön halva regyott össze. Erre a tanító neje sem vala rest s a vértől párolgó tört kezébe ragadva, két mély se-bet ejtett Mosz hátán, minek következtében a második áldozat is néhány perc múlva kimult. Az izgatottság, melyet e véres tragoedia a tanítványok közt keltett, leirhatatlan.

— Liszt Ferenc a jubileum hírlvételekor Rómából Augusz Antalhoz levelet intézett s abban a többi közt írja: „Hamis szerénység nélkül isme-rem el, hogy honfűrés barátaim rokonszenves jóaka-rata messze túlhaladja gyenge érdemeimet s réam nézve lehetetlen hátrálni a hazám iránti hála köte-lezettségei elől, melyhez utolsó lehelletemig, minden lehető körülmény közt a legmelegebben ragasz-kodom.”

— Salzburgban a nemzetközi Mozart ala-pítvány a Mirabell-kertben fogja fölláttatni ama kerti házacskát, melyben Mozart „Varázssip”-ját szer-zette s melyet herceg Starhemberg ajándékozott az alapítványnak.

— Bazaine pörének tárgyalása. Az elnök consta-tálta, hogy Bazaine tábornagy a nemzeti védelem kor-mányához csak sept. 15-én és okt. 21-kén intézett sürgönyöket. Bazaine tagadja, hogy ezen kormány-tól bármely közlést kapott volna. Felhozta a sept. és okt. havi csatákat, annak kimutatása végett, hogy

a poroszokkal nem létezett oly egyezmény, mely a Bourbaki elmozdítása után hadakozást meggátolta vol-na. Kifejti a különböző okokat, köztük a sebesültek felszaporodását, melyek akadályozták őt abban, hogy komoly csatát vívjon, azon szándékkal, hogy azzal a ferrieresi a kudozásokat elősegítse. Az elnök be-hatólag kérdezi meg a tábornagyot a katonai becsület-tel való capitulatio iránt tett ajánlatok felől. Bazai-ne azt mondja, hogy példa nélküli helyzetében a katonai parancsnok kötelességei egy felkelő kormány-nal szemben megszűntek, ő lett a saját maga kor-mánya, miután más már nem létezett. Tehát — ve-té köze Aumale hg — akkor már Franciaország sem létezett többé? — További beható kérdésekre felel Bazaine: Az első alkudozásoknál csak eselt akartam vetni az ellenségnek. — Aumale hg. meg-jegyzi erre: Bazaine ajánlata, hogy a belbékét fenn kell tartani, képezte a polgárháborút. — Bazaine azt mondja, hogy gondolatát hamisan fogták fel. — Er-re az ülés nagy mozgás közt félbeszakították. Az ülés 2-ik része a Boyer közvetítése mellett folyt al-kudozások körül forgott és az elnök azon kérdésén sarkallott: Hiszi-e őn, hogy az alkotmányban, mely-hez őn hű maradt, létezik oly cikk, mely felha-talmazta őnt az ellenséggel, a mint ezt őn tevő, al-kudozásba bocsátkozni? Bazaine ezen kérdésre ta-gadólág válaszolt és azt mondja, hogy az utolsó fa-lat kenyérig ellenállott.

— Remek légmérő. Az „Unita Nazionale” írja: A Vozuv csillagda igazgatója Palmieri az orosz császárnétól közelébb azon megbízást nyerte, hogy számára egy ércz légmérőt készítsen, mely rendki-vül kemény időjárás esetén, lármajelt adjon. A tu-dós tanár a légmérőt immár elkészíté s azt a ná-polyi királyi tudományos akademiában ki is álli-totta. A készülék oly finom, hogy időjelzője csak-nem állandólag mozgásban van. Ha az időjárás bi-zonyos fokot ért el, a lármaharangocská megcesen-dül s így az időjárás melege vagy hidege észreve-hető. E légmérő a császári utikocsiban helyeztetik el, hogy szerinte a meleg és hideg mindig az óhaj-tott mérséklet szerint szabályoztassék.

— Színházi szemlénket, a tegnapi elő-dásról, tárgyalalmaz okán, kénytelenek valánk hol-napi lapunkra halasztani.

KÖZGAZDASÁG

A mezei egerek.

(Vege.)

Az egerek fogására még jól használható a ku-tya is, mely erre igen könnyen betanítható; a házi macska azonban a helységtől távolabb eső földekre nem alkalmas.

Különbben mind ezen megemlített, mind egyéb fogásmódokat bátran az azzal foglalkozó egyének le-ményességére bízhatjuk.

Ezeket előre bocsájtván, áttérök azon teendőkre, melyeket a mezei egerek elszaporodásai és kárai ellen alkalmazni kellene.

Ugy hiszem, alig lesz mezei gazda, ki a je-lenlegi kár és jövőendő fenyegető pusztítással szem-ben — segédelmet egyedül csak a természetből vár-ván — tétlenségben akarva maradni. A természet nem mindenkor és nem csupán az ember szolgálá-tában működik, és ha valahol, akkor itt is kényte-len az ember közvetve és közvetlenül érdekei meg-védésére tettel hozzájárulni. — Segíts magadon és segit az Isten!

Közvetve pedig hozzájárulunk, ha:

1-ör földünket, mélyebben szántjuk, mi által sok fészék elromboltatik és sok egér is megöletik.

2-or ha a mesgyéket, ezen menedékhelyeket — a hol csak lehet — felszántjuk.

3-or ha a disznókat több ideig a tarló-kon legeltetjük, ugyisint azon erdőrészekben, me-lyeket utóbb erdei famaggal el akarunk rakni.

4-or ha a természetes ellenségeit, különösen a fennemlítettéket lehetőleg kíméljük. És itt el nem hallgathatom, hogy mezei gazdasági szempontból csak rosszallani kel az új vadászati törvény 14 és 15 §-ait, melyek azon állatokat és közölök az öly-vet is egyoldalulag a kártékony állatok közé soroz-ván, azoknak pusztításait egész éven át megegedi; pedig épen nem közömbös mezeinkre nézve, ha a ha-tárunkban egy vagy tíz pár ölyv tanyáz; ne üldöz-zük tehát az ölyvet, mely elvéve kárt is okozhat, mert ez egyszerű hasznával összehasonlítva tekin-tetbe nem jöhet.

Közvetlenül és egyszersmind leghathatósabban fogjuk gátolni vagy legalább mérsékelni a mezei egerek szaporodását és azoknak kárait, ha képesek leszünk odahatni, hogy minél számosabb egyén ezen állat fogására vállalkozik, mit egy eszközölhetünk, ha abból jövedelmező üzletet csinálunk, és csak ak-kor várhatunk nagyobb szerű eredményt. E cél pe-dig — meggyőződésem szerint — csupán díjazás ál-talérhető el. A díjazás, ha kellő volt, és nem tul-ságos csekély, mindenkor tetemes, sőt váratlan ered-ménynyel járt.

Körünk tagja Méhes V. kasznár ur Vraszlón 5 db. egérért 1 krt igérvén, hozzá 8 nap alatt 120 hold területől 20,000-et beszügáltak. — Indokolva lenne tehát a megyéhez beadandó ebbeli kérelmünk, miszerint ezen díjazást minden, az egerektől meglepett

kerületben életbeléptetni méltóztatnék, mintbogy az ezen díjazás és beváltással összekötött teendők csak is közgei által teljesíthetők. *)

A k.-vásárhelyi t. pénztár szeptemberi üzletforgalmá-nak kimutatása.

Bevétel.

Pénztármaradvány augusztusról 1477 ft, 91 kr. 2 betétel 14 ft. Váltó visszafizetve 500 ft. Befize-tés kamatváltók után 20 ft, 67 kr. Illeték 13 ft, 79 kr. Részevény átiratási díj 2 ft. Tartalék alap-járára jóvesztett kamat 4 ft, 25 kr.

Megtérített kezelési költség 84 kr.

Összesen 2033 ft, 46 kr,

Kiadás.

Leszámitolt váltókra 1320 ft. Tisztifizetés auguszt. 80 ft. Intézeti szolga díj egy hóra 16 ft, 66 kr. Kezelési költségek 31 ft, 37 kr.

Sept. 30. pénztármaradvány 585 ft, 43 kr.

Összesen 2033 ft, 46 kr.

K.-Vásárhely sept. 30. 1873.

Bányay Ferencz, Jakab István,

könyvelő. t. p. pénztárnok

Közönség köréből *)

Nyilvános köszönet.

Alóírtnak épületei a „Tisza” biztosító és jel-zálogbanknál lévő biztosítva, midőn azok a tűz martalékvá estek, szenvedett káromat a bank ko-lozsvári képviselősege által pontosan és hiány nél-kül kifizetvén, ezen méltányos eljárásáért nálás kö-zönsömetet nyilvánítom.

N.-Sajón, 1873. oct. 6.

Fazakas János.

Tanuk:

Szász János.

Nagy János.

Nyiltlevél.

Mátyás Zsigmond ev. ref. lelkész és a „Victoria” biztosító társaság ügynökének, M.-Láposon.

Önök a „Kelet” idei 236-ik számában meg-jelent felszólamlása, melyben Heres Gligor kosza-falvi lakos tűzkárának esetét tárgyalja, annyira té-ves állításokon alapszik, hogy kénytelenek vagyunk ferdítéseit saját érdekünkben és az ön felszólalásá-ban rejltő nem épen tisztességes intentio leleplezése czéljából következőleg rectificálni:

A Heres Gligor kára, mint megtörtént tüzeset a nélkül, hogy a kár mennyisége megjelöltetett volna, tehát hiányosan f. évi szeptember 10-én je-lentett be m.-láposi ügynökünk által. E hiányos bejelentés természetesen csak ideiglenes tudomásul vétethetett; mindazonáltal siettünk nevezett ügy-nöknek oda utasítani, hogy a kár elintézése tekin-tébből mielőbb constálja a kár mennyiségét. Er-re october hó 1-én meg is kaptuk jelentését, mi-nek következtében Heres Gligort a károsultat is azonnal értesítettük, miszerint kárát még e hó foly-tán liquidálni fogjuk.

Ez a tiszta tényállás, melyből egyszersmind következik, hogy

1-ső valótlán az az állítás, hogy a kérdésben forgó káreset hozzánk már ezelőtt 5 héttel bejelen-tetett volna, — hisz akkor még nem is történt volt meg — miután a szabályszerű kárbejelentés csak ezelőtt 14 nappal történt;

2-or, valótlán dolog az az állítás is, hogy nem értesítettük intézkedésünkről a károsultat, miután ez még e hó 10-én megtörtént, a mint ezt posta-könyvükkel bármikor igazoljuk és

3-or, mindezek szerint mi eleget tettünk kö-telességünknek s a további lépésüket is megteend-jük a lehető legnagyobb gyorsasággal a nélkül, hogy Mátyás Zsigmond urnak, a „Victoria” ügy-nökének sürgetésére várnánk.

S épen az, hogy a „Victoria” versenyintézet (sit venia verbo) ügynöke lép fel ellenünk emez egészen ferdítésekre bázisozott támadással, nyitját adja ez intentionak, mely a tiszteletes urat vezér-lette, és a mely intentio méltó ugyan pénzsóvár ügynökhöz, kinek a tisztességes versenyről fogalma sincs de alig ha van összhangzásban a lelkesi honestással,

Különbben dicsértessék az ur neve!

Kolozsvárt, 1873. oct. 17-én.

A „Tisza” biztosító és jel-zálog bank kolozsvári képviselősege.

Nyilttér. *)

A „Magyar Polgár” folyó év octóber 17. 238. száma „Hirharang” rovatában, ellenem — ismeret-len és avatatlan kezéből — egy cikk jelenvén meg: melyben — a rágalom minden szemérmét mel-lőző hangján támadtatom meg.

*) Beadásra elegendő az éger farka, mert a legkiválóbb jelvénye; e csíra es egy kis darab tűző körül bőre inmet-szedő, és beváltáskor — visszadásek elkerülése végett — el-égetendő lenne.

E kösérdék felszólalásnak szánt rovat alatti közle-ményekért csupán a saját hatóság irányában vállal telelő-séget.

*) E rovat alatti közleményekért csupán a saját hato-ság irányában vállal telelősséget a Szerk.

Ez egészben érv nélküli ezikkre sem annyira az emberi indulat, mint a humanitás szempontjából jónak látom cikizkíró figyelmeztetni, hogy általa is említett hazánkat nagymérvben pusztított cholera ép azon időben szedte Csik-Szereda és vidékén is áldozatát, miután már én a bérletet megnyitottam; annak kiütésével pedig én a tagokkal kelt szerződés alapján sem ezeket, sem másokat nem kényszerítet-tem oly helyen, hol veszélyes járvány van, velem megjelenni; de másodszor elégnek látom csikszékial-ispán méltóságos Puskás urnak táviratilag Gyergyó-Szt.-Miklósól hozzá küldött engedélyemre tett kö-vetkező válaszát

„Nagy Mihály szinigazgatónak Gyergyó Szent Miklós. Sajnálom, hogy Thalia ünnepelt papnőjének érdemlett tapokra ott tért sem nyithatok most, Pus-kás alispán”. — itt szóról szóra közölni,

Hogy e szó alatt „Papnő” a méltóságos alis-pán ur — akkor társulatunknál vendég-szereplő Pr. Cor. művésznőt érte, az talán a cikizkíró előtt tud-va van, és így könnyen megfeythető, miért volt ki-váncsi társulatomat, a kiűtött járvány dacára Csik-Szerdában játszani látni.

Az „ill a berek nád a kert” kitétel, engem nem illethet; ki a székely-földön már tizenbétévi szinigazgatói működésemmel elismerést vívtam ki; ki jelenleg is a járvány miatt — Csik-Szeredától nem messze helyezek, u. m. Parajd, Székely-Keresztur, s jelenleg Erzsébet-városon működöm: csakis azon kö-telesség teljesítéséért, melyre a Csik-Szeredai nagy érdemű közönségnek magam köteleztem.

Ezt tanúsíthatja tks. Cs. K. ur, kihez levelet intéztem és személyesen is megjelentem tudatni azt, hogy kötelezettségem — Gyergyó-Szt.-Miklósól át-menve — teljesíthetem; s így tehát a fent említett cikizkíró gunyos „ill’ a berek nád a kert” kitétele engem semmi áron nem illet; kire 20 évi igazga-tásom és küzdelmem alatt semmi szegény-bélyeg nem süttetett. És jelenleg is oly jeles tagokkal mű-ködöm, a kik a színészetet nem palástul tekintik, hanem a szentügynek megfelelni igyekeznek.

A mi pedig a Csik-Szeredai nagyérdemű kö-zönséget illeti, én kötelezettségemnek rövid időn eleget teszek; s az erről szóló kötelezettségemet hir-lapilag is közölni fogom.

Ennyit az ügy érdekében.

A mi a cikk író és a buzgolkodó contrazó szerkesztőt illeti, csak kapkod a levegőbe, kárör-vendve a préda után s a nélkül, hogy ismerné a kö-rülményeket, mindjárt azon kezd; hogy az ily ca-lókat nem kellene a szini kebelzetnek megengedni működni... de így szól a szerkesztő úr tovább hogy az is egy haszontalan intézmény, hogy ha összegyűlnék, csak jól esznek, isznak.

A színészet elvégi a maga teendőit, bár a szerkesztő urnak is csak a maga bajával lenne dol-ga s ne harapna bele mindenki dolgába, mint egy vérengző állat!

Nagy Mihály,
szinigazgató.

Perl fogorvos

visszaérkezett Bécsből s lakik a főtéren a Ti-voliban. Idegenek egy óra alatt kapnak egy fogat, egész fogsort egy nap alatt. Fogfájást gyorsan és örökre gyógyít.

Minden betegnek erő és egészség gyógyszer és költség nélkül:

Revalesciere Du Barry.

Londonból. (34—208)

A mióta a pápa 8 szentsége a delicat Revalesciere du Barry használatát által szerencsésen ismét felgyógyult s annak hatását sok orvos és kórház elismerte, senki sem fogja e becses gyógytáplálék erejét kétségbe vonni, s itt elősorol-juk azon bajokat, a melyeket gyógyszer és költség nélkü-meggyógyít: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, méj-, mirigy-, nyál-hártya-, lélegezt-, huygcsó- és vesebajok, tuberculose, aszkorik asthma, hurut, emésztés hiány, dugulás, vérhas, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vízkór, hidegláz, szédülés, vértelenség, fül-zugás, émélygés, hányás még terheség alatt is, diabetes, bus-ko mórás, sovány ág, ceta, közsóvíz, sápkór. — Kivonat 75,000 bizonyítvá yból gyógyításokról, melyek minden gyógy-szerrel dacolva.

7. S77 sz. bizonyítvány.

Bada, bécsi kapuutca 589. febr. 28-án, 1872.

Huszonh ap óta egyedül aa istentől küldött Revacs-cieirevel áltem. Ez isteni szer kétségbeesett állapotomban il-o-dát tett, s én nem vonakodom ezen gyógytáplásert a szenvedő emberi nem második kinyilatkoztatásának nevezni. E be-cses Revalesciere i-en veszedelmes tüdő és gégehurutól, fejszédüléstől és mell azorulástól mentett meg, melyek évek óta minden gyógyszerrel dacoltak. A természet e csoda ado-mánya tehát legtöbb dicsőretet érdemel s a szenvedő emberi-ségnek legmelegebben ajánlható.

Köller Flórián,

Cs. kir. nyug. katonai keselőtstst,

Táplálók levén a husnál, a Revalesciere átesekny és gyermekeknel 50-szer olcsóbb a gyógyszernél.

1/2 fontos bádogszelvényben 1 ft. 50 kr., 1 font 2 ft 50 kr., 2 font 4 ft. 50 kr., 5 font 10 ft. 12 font 20 ft. 24 font 36 ft. Revalesciere kétszerült szelvényben 2 ft 50 kr és 4 ft 50 kr. Revalesciere esközolade porban és táblákban 12 csésére 1 ft 50 kr. 24 csésére 2 ft 50 kr, 48 csésére 4 ft 50 kr. Porban 120 csésére 10 ft. 288 csésére 20 ft. 576 csésére 36 ft. Kapható Barry du Barry és társa által Bécsben, Wallfischgasse 8 sz. valamint minden városban jó gyógyszerésznél és fűszerüzemnél, a bécsi ház el is küld minden irányba postai utánvagy utalvány mellett.

Kolozsvárt: Binder Károlyné. Debreczenben: Mi-álovits István a „Kigyóhoz” címzett gyógyszerárban. Da-na-áldvárt: Nadhera Pálné. Brassóban: Fabik Ede é ekelenál. Gyula-Fehérvárt: Mihelys Zeigmond gyógy-szerésnél. Marosvásárhelyt: Fogarassy Demeternél. Pesten Török Józsefnél. Temesvárt: Quirinyi Alajos és a váro-gygyserárban.

Hirdetmény.

Torda város tanácsa által a képviselő testület 97. 1873. szám alatti határozata következtében közhírré tétetik, hogy Torda városának az Aranyos folyamán átvezető nagyhidoni vámvetél joga 1874. január 1. től számítható 2 egymástól következő évre **f. 1873. december 2-án** a városi közgyűlési teremben tartandó közárverésen, a legbübbet ígérőnek bérbe adatik. A ki az árveréshez hozzá akar szólni köteles a felkiáltási ár 10%-ét banatpenzül letenni. A felkiáltási ár 7805 frt. zárlatu ajánlatok az árverés megkezdése előtt elfogadhatók. A többi feltétel a tanácsnál, hivatalos órákban megtekinthető.
Torda, 1873. október 15. kén.
A városi tanácsotól. SZIGETHI SÁNDOR, polgármester.
DARKÓ ZIGMOND, főjegyző.

(417)

(1—3)

Pályázati hirdetmény.

Üdvarhelyszék törvényhatóságánál rendszeresítve lévő 800 forint évi fizetéssel egybekötött házi pénztárnoki hivatali állomás üresedésbe jöven, ezen állomásnak választás útján való betöltése, a legközelebbi rendes őszi közgyűlésen fog eszközöltetni.

Miről a pályázni kívánók, azon megjegyzés mellett értesítettek, miszerint pályázati kérésüket a t. h. főkirálybírájához, a jelzett gyűlés előtt beadni igyekezzenek.

Sz.-Üdvarhelytt, 1873. október hó 17.-kén.

az alkirálybíró, TIBÁD.

Legujabban megjelentek és Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Naptárak 1874-re.

AZ „ATHENAEUM”

(Ez előtt Emich Gusztáv)

Nagy Képes Naptára

az 1874-dik évre.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. Teljes tiszti ezimárral. Tizenötödik évi folyam számos fametszvényvel.

Ára 1 forint.

Ez a legszebb, legteljesebb és aránylag legolcsóbb naptár.

Közhasznú

Erdélyi Képes Naptár

1874-dik közönséges évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Tizenötödik évfolyam. Ára 26 kr.

Nevezzünk! új humoristikus Naptár.

A magyarnép számára 1874. közve. Ötödik évfolyam. Ára 40 kr.

Lidércz Naptár 1874-dik évre.

Rémtörténetek, kalandok, bűnesetek, lélekjelenések, tündérregék, csodás tünemények stb. gyűjteménye. Tizenharmadik évi folyam. Ára 60 kr.

A magyar nők Házi Naptára 1874.

Szerkeszti Beniczky Irma. Hatodik évi folyam. Ára 60 kr.

Falusi Gazda Naptára 1874. évre.

A földmívelés, kertipar és gazdaság évi Közlönye, földbirtokosok, kertész-gazdák, lelkészek, iskolatanítók és gazdatiszteknek ajánlva: Több szakértő közreműködésével. Szerkeszti dr. Farkas Mihály földbirtokos. X-dik évfolyam. Ára 80 kr.

AZ ATHENAEUM

Kis Képes Naptára

az 1874-dik évre.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. Negyedik évi folyam. Számos remek metszvényvel. Ára 50 kr.

Protestáns új képes Naptár 1874-dik évre.

Szerkesztette Dömötör János tanár. Új folyam. — II. év. Ára 50 krajczár.

Magyar kézmű-iparosok Képes Naptára az 1874-dik évre.

Szerkeszti Csukási József. Első évfolyam. Számos fametszvényvel. Ára 50 kr.

Honvéd Naptár.

(Együttal katonai Naptár.)

A magyarnép számára. Szerkeszti Áldor Imre 1874. Hetedik évfolyam. Ára 60 kr.

A „Nép Zászlója” Naptára 1874.

A magyarnép számára. Szerkeszti Áldor Imre. Hatodik évfolyam. Ára 40 kr.

Orvosi Zsebnaptár 1874. évre.

Ötödik évfolyam. Közép-Eropa fürdőhelyeinek térképével. Szerkeszti dr. Hochhalt Károly pesti gyakorló orvos. Ára 1 frt 20 kr.

Kossuth Naptár 1874.

Szerkeszti Honfi Tihamér. Negyedik évfolyam. Ára 40 kr.

Balpárti Nép-Naptár.

Balpárti polgártársai számára szerkeszti Vasgyuró Tamás. 1874. Negyedik évfolyam. Ára 50 kr.

Irodai fali naptár 1874 évre.

Rom. katolikus és protestáns, görög-orsz és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, s a királyhagón inneni rész törvényszékai s járásbírószékai táblázatos kimutatásával.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

Ugyan csak

Stein János kereskedésében kaphatók:

Egy kép a forradalomból. Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán. Ára 1 frt.

Az arany ember. Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór. Ára 5 frt.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította Balázs Frigyes. Ára 1 frt 20 kr.

A komédia elmélete. A Kisfaludy-társaság által jutalmazott pályamunka. Irta Névy László. Ára 1 frt.

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította Petőfi Sándor. Ára füzve 1 frt 50 kr. Kötve 2 frt 20 kr.

Hirdetmény.

Kolozsvár n.-várad vasuti vonalon, Kolozsvárhoz egy óra távolságban eső Egeres helység határán 827 holdra kiterjedő tagosított birtok, 14 hold belső telekkel — jó lak- és gazdasági épületekkel, — a legjobb állapotban lévő két kövü liztelő malommal, — több helységekben lévő kornamajjggal, több evkre haszonbérbe adatik 1874-ik év január 1-étől fogva.

Értekezhetni Kolozsvárt, kül-monostorutca 180. ház sz. a. lakó tulajdonossal.

Eladó ház

Kolozsvárt, a vaspályára menő nagy-utczában 32. uj szám alatt fekvő ház és telek örök áron eladó. Értekezni lehet bel-farkasutczában 13. uj szám alatti háznál.

5000 frt.

egészen, vagy kisebb öszvegekben Kolozsvárt fekvő házra első helyeni bekebelezés mellett 12% kamatra kiadó. Értekezhetni ügyvéd POLCZ RUDOLF-nál.

a III. osztályban csak 19 ft 59. a II. oszt. csak 29 ft 41kron.

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyújt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

(292)

Erdélyben

a legnagyobb úti-kellék gyári raktár Csapó Sándornál Kolozsvártt.

u. m.

500 darab úti faláda osztályzattal és a nélkül	4 frt. 80—20 frtig.
1000 darab útibőrönd	2 frt 80 krtól, 40 forintig.
500 „ kézi táska	80 krtól, 5 frtig.
300 „ úti táska	1 frt 50 krtól, 10 frtig.
60 „ felszerelt úti készlet	5 frtől, 40 frtig.
500 „ szivar- és pénztárca, zsebbevaló és oldalt függő	30 krtól, 5 frtig.
300 „ zsebbeli gyufatartó	10 krtól, 2 frtig.
5000 „ zsebkés	20 krtól, 8 frtig.
3000 „ sétapálcza	30 krtól, 10 frtig.
500 „ eső- és napernyő	1 frt 10 krtól, 15 frtig.

50 darab gummi-köpeny	10 frtől, 24 frtig.
500 „ szürke szemüveg és czvikker	1 frtől, 2 frt 50 krig.
5000 „ fog- és körömkefe	10 krtól, 3 frtig.
2000 „ ruha- és hajkefe	50 krtól, 3 frtig.
5000 „ mindentéle fészü	10 krtól, 1 frtig.
2000 „ fürdő és közöns. viselő kalap	60 krtól, 4 frtig.
200 „ oldaltáskza, nők- és férfiak számára	2 frtől, 10 frtig.
100 „ biztonsági úti pálcza	1 frt 50 krtól, 5 frtig.
100 „ Revolver	8 frtől, 30 frtig.

Legdúsabb választék mindenféle közönséges legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből, fogporokból és pépekből.

5000 pár férfi, női- és gyermek czipők.

látogatására Kolozsvári dí Bécsbe és vissza

(43—*)

minden szombat és szerdán indulni a reggeli vonattal és 30 napra érvényes jegyet válthatni Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.